

TEATR WIELKI W ŁODZI

Dyrektor naczelny
SŁAWOMIR PIETRAS

200 ROCZNICA REWOLUCJI FRANCUSKIEJ

Jules Massenet

THÉRÈSE

Dramat muzyczny w 2 aktach
Libretto — JULES CLARETIE

17, 18, 20 czerwca 1989 roku

THÉRÈSE

Opéra de
MASSENET

mars 1989, 20 h 30 mars 1989, 15 h
grand théâtre

Mimo wspaniałej tradycji, wielu związków kulturalnych i wielowiekowej wzajemnej sympatii, francuska twórczość operowa jest w Polsce mniej znana niż opera włoska, rosyjska lub niemiecka.

Obecnie najczęściej grywa się u nas Carmen, Fausta, rzadziej opery Aubera, Masseneta, Delibes, nigdy — Boieldieu, Thomasa czy Meyerbeera. Na pocieszenie należy stwierdzić, że kompozytorzy ci również w swojej ojczyźnie nie należą do najczęściej wykonywanych.

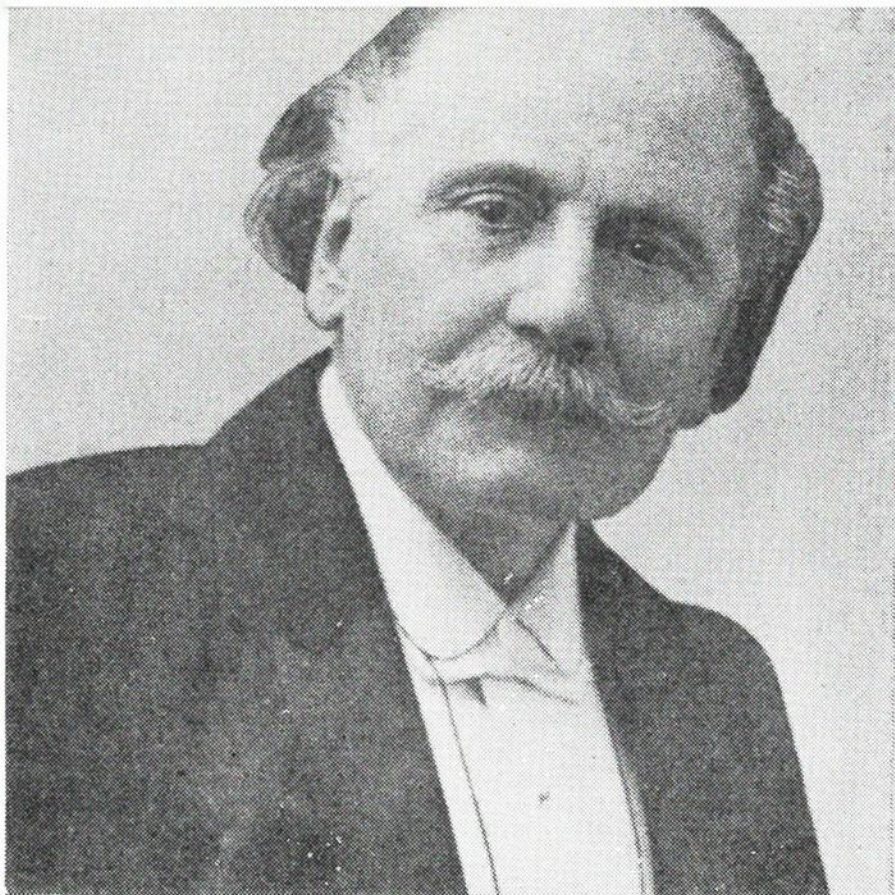
Szczególne miejsce we francuskiej sztuce lirycznej zajmuje Jules Massenet. Na całym świecie do dnia dzisiejszego znana jest jego Manon, teatry dysponujące urodziwym i dźwięcznym tenorem wystawiają czasem Werthera, do ewenementów repertuarowych należy Thais, Herodiada i Don Kichot. Wszystkie te dzieła oprawione zostały muzyką najwyższego lirycznego kunsztu, na jaki mógł wznieść się talent wspaniałego francuskiego kompozytora.

Do niedawna nikt z nas nie miał pojęcia o istnieniu Thérèse.

Dwusetlecie Rewolucji Francuskiej stało się okazją do przypomnienia dzieła, mówiącego o rewolucyjnych wydarzeniach we Francji przed dwoma wiekami. Spektakl wystawiono w Operze w Saint-Étienne, gdzie niedawno podczas francuskiego tournée nasz Teatr Wielki był szczerze oklaskiwany. Obecnie inscenizacja ta gości u nas jako koprodukcja dla uczczenia francuskiego święta.

Soyez les bienvenus, chers amis!

Stanisław Pietras

Jules Emile Frédéric Massenet urodził się 12 maja 1842 roku w Montaud k. Saint-Étienne, zmarł 13 sierpnia 1912 roku w Paryżu. Był jednym z twórców francuskiej opery lirycznej końca XIX wieku. W swoich kompozycjach początkowo nawiązywał do Giacomo Meyerbeera i Charlesa Gounoda, wysuwając na plan pierwszy wyrazowe znaczenie kantyleny. Tendencje te znalazły najpełniejszy wyraz w głównym jego dziele — operze *Manon* (Paryż — 1884). W późniejszych operach zaznaczają się wpływy weryzmu i Richarda Wagnera. Massenet skomponował 25 oper, z których do najbardziej znanych, oprócz *Manon*, należą: *Cyd* (Paryż 1885), *Werther* (Weimar — 1891), *Thais* (Paryż — 1894), *Kuglarz Madonny* (Monte Carlo — 1902), *Don Kichot* (Monte Carlo — 1910).

Thérèse jest jednym z ostatnich dzieł Masseneta. Do jego powstania przyczyniło się kilka zdarzeń z życia kompozytora, które pozwoliły mu zetknąć się z niejednakowo chlubnymi pomnikami Rewolucji.

Premiera *Thérèse* odbyła się w Operze Monte Carlo — 7 lutego 1907 roku. Do 1920 roku dzieło z powodzeniem wystawiane było w całej Eurpcie; ostatnie przedstawienie miało miejsce w Paryżu w 1930 roku.

Libretto do *Thérèse* obejmuje okres od października 1792 do czerwca 1793 roku. W październiku 1792 roku zniesiono władzę królewską, a już rok później rządy Dantona zapisały się w historii okresem krwawego Terroru i prześladowaniami.

Dokładnie w tym kontekście historycznym — zaledwie zasugerowanym przez Masseneta w jego utworze, który nie ma nic z wielkiego fresku historycznego — rozgrywa się dramat kobiety, mającej dokonać wyboru pomiędzy dwoma mężczyznami — zmuszonym do ucieczki arystokratą i Żyrodystą. Ci dwaj mężczyźni szanują się wzajemnie i podziwiają, chociaż należą do zwalczających się ugrupowań politycznych. Ale Terror będzie miał ostatnie słowo i wszystkich rozdzieli. *Thérèse* wybiera śmierć, pozostając wierną rewolucyjnemu ideałowi Żyrodystki!

Patrick Fournillier

REALIZATORZY

PATRICK FOURNILLIER

Kierownictwo muzyczne

JEAN-LOUIS PICHON

OLIVIER BENEZECH

Reżyseria

ALEXANDRE HEYRAUD

Dekoracje

SERGE HORWATH

Kostiumy

GERARD POLI

Światła

LAJLA ZABOROWSKA

Kierownictwo chóru

Asystent reżysera: Leonard Katarzyński

Inspicjent: Urszula Rybicka

Akompaniator chóru: Iwona Wróblewska

OBSADA

Thérèse

— HELENE PERRAGUIN

Armand de Clerval

— DANIEL GALVEZ-VALLEJO

André Thorel

— CHRISTIAN BOULAY

Morel

— PHILIPPE GEORGES

I oficer

— CHRISTIAN BUONO

Marsylianka

— BRIGITTE DESNOUES

CHÓR I ORKIESTRA TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI

Dyrygent — PATRICK FOURNILLIER

Przerwa 20 minut

Serge Horwath, Olivier Benezec, Alex Heyraud, Jean-Louis Pichon

Ze wspomnień reżysera Jean-Louis Pichon

„W mojej pracy zainteresowało mnie nie tyle przedstawienie tematu odnoszącego się do wydarzeń rewolucyjnych, ile raczej sposób ukazania tego okresu w sto lat później. *Thérèse* jest nie tylko kroniką wypadków Wielkiego Terroru, dramatem sentymentalnym, ilustracją historii, ale również spojrzeniem dziewiętnastowiecznego artysty, na epokę Rewolucji. I zdaje się, że Massenet źle odbiera owe wydarzenia demaskujące barbarzyństwo ludzi.

Jest to punkt wyjścia dla naszej dramaturgii. Jako żywy symbol mitu rewolucyjnego, *Marsylianka* spełnia rolę uwertury. Reżyseria uwzględnia w dramacie trzy aspekty: mit rewolucyjny, wrażliwość ludzi końca XIX wieku oraz spojrzenie współczesnego pokolenia odrzucającego schematy”.

STRESZCZENIE LIBRETTA

AKT I

Park starego zamku pod Wersalem, październik 1792 roku. Od niedawna właścicielem posiadłości jest Żyrodysta André Thorel, głęboko zaangażowany w sprawy polityczne kraju. Jego żona — *Thérèse* przybyła do zamku, aby odpocząć od zgiełku Paryża, ale powodem jest przede wszystkim powrót do wspomnień sprzed lat... Przed ślubem spędziła tu piękne chwile z markizem Armandem de Clerval, poprzednim właścicielem zamku, a jednocześnie przyjacielem męża. André odchodzi na chwilę, by przygotować ich powrót do Paryża, a tymczasem pojawia się Armand. Wspólnie z *Thérèse* wspominają dawne lata, okazuje się, że ich miłość przetrwała. Gdy André wraca, cieszy się ze spotkania z przyjacielem, któremu może zaofiarować pod swym dachem schronienie przed prześladowaniami Terroru.

AKT II

Paryż, czerwiec 1793 roku. André Thorel zdołał otrzymać przepustkę dla ukrywającego się u niego Armanda. Sytuacja staje się niebezpieczna dla wszystkich, umiarkowani Żyrodysty są zagrożeni przez lewicowy odłam w Konwencji. Widząc poważne niebezpieczeństwo André żegna się z *Thérèse* i Armandem, a następnie przyłącza się do Żyrodystów w Tuileries. Po jego wyjeździe *Thérèse* usiłuje przekonać Armanda, aby jak najprędzej opuścił Paryż. On namawia do wspólnego wyjazdu, ale nagle przychodzi wiadomość, że André został uwięziony i wkrótce ma zostać stracony na gilotynie. *Thérèse* aby oddać kochankowi, obiecuje mu późniejsze spotkanie, a sama rzuca się w tłum z okrzykiem: niech żyje król! Egzekucja łączy ją z mężem.

Projekt kostiumu André Thorela

Projekt kostiumu I oficera

SEZON 1988/89

PREMIERA — 17 CZERWCA 1989
PRAPREMIERA ŚWIATOWA — MONTE CARLO —
7 LUTEGO 1907
PREMIERA W SAINT-ÉTIENNE — 10 MARCA 1989

W programie wykorzystano materiały nadesłane
przez Operę w Saint-Étienne

Przekład: Witold Pietrzak

Zdjęcia: Cyrille Sabatier

Reprodukcje zdjęć: Chwalisław Zieliński
Redakcja programu: Bożena Kuzańska

Wydawca: Teatr Wielki w Łodzi
Nakład: 1500 egz.
Cena: 200 zł
Druk: OD zam. 321/89 D-12/1029